

Factsheet: Beoordeling gezondheidsrisico's van gewasbeschermingsmiddelen voor omwonenden

Veiligheid gewasbeschermingsmiddelen verbetert continu

Gewasbeschermingsmiddelen behoren, samen met geneesmiddelen tot de meest uitgebreid onderzochte stoffen. Voortdurend is de industrie bezig om de veiligheid van gewasbeschermingsmiddelen verder te verbeteren. Door innovatie vanuit de industrie en strenger wordende normen vanuit de overheid is dit een continu proces.

Alle actieve stoffen van gewasbeschermingsmiddelen zijn de afgelopen jaren door de Europese Unie volledig onderzocht volgens de doelstellingen van Richtlijn 91/414. Onderzocht is of de stof veilig gebruikt kan worden met betrekking tot de gezondheid van de mens (consumenten, boeren, omwonenden en passanten) en het milieu, in het bijzonder grondwater en niet-doelwitorganismen, zoals vogels, zoogdieren, regenwormen en bijen.

Bij het afronden van het beoordelingsprogramma in maart 2009 stelde de Europese Commissie dan ook dat dit beoordelingsprogramma garandeert dat de stoffen die op de markt zijn, aanvaardbaar zijn voor de gezondheid van de mens en voor het milieu, in overeenstemming met Europese criteria. (referentie: klik [hier](#)).

Nieuwe, innovatieve middelen dragen substantieel bij aan vermindering van de milieubelasting. Zo berekende het RIVM in 2007 (Tussenevaluatie van de nota duurzame gewasbescherming) dat in de periode 1998 – 2005 een kwart van de reductie van de milieubelasting werd gerealiseerd door verbeteringen in het pakket toegelaten middelen.

Ook blijkt uit een analyse van het milieuprofiel van gewasbeschermingsmiddelen¹ voor diverse belangrijke segmenten een forse verbetering in de afgelopen 10 jaar.

Beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen houdt wel rekening met omwonenden

Zoals hierboven aangegeven zijn de actieve stoffen van gewasbeschermingsmiddelen op Europees niveau op hun risico's onderzocht, inclusief de risico's voor omwonenden. Door de Europese Unie wordt daarnaast gewerkt aan een geharmoniseerde werkwijze voor het beoordelen van de blootstelling op productniveau van werknemers, gebruikers, omstanders en omwonenden aan gewasbeschermingsmiddelen, die de individuele lidstaten moeten uitvoeren. Het Panel on Plant Protection Products and their Residues van het Europese Voedselagentschap EFSA heeft een wetenschappelijk advies uitgebracht², dat door de beleidsmakers wordt verwerkt in een Richtsnoer voor de nationale toelatingsautoriteiten. Dit advies gaat overigens in op een verdere verfijning van de blootstelling voor de toepasser en niet voor omwonenden.

Ook uit het wetenschappelijk advies blijkt dat er op dit moment wel degelijk rekening wordt gehouden met omwonenden:

Richtlijn 91/414/EEG schrijft voor dat bij het correct gebruik van gewasbeschermingsmiddelen geen schadelijke effecten mogen optreden bij de mens. De huidige risico-evaluatie voor toepassers, omstanders en omwonenden maakt gebruik van een deterministische methode, waarbij wordt gecontroleerd, dat redelijk hoge schattingen voor de dagelijkse blootstelling onder een relevante toxicologische referentiewaarde blijven. Beschikbare gegevens wijzen niet op belangrijke tekortkomingen in de huidige methoden van risico-evaluatie voor toepassers, omstanders en omwonenden.

---

¹ Gebaseerd op zgn. milieu-effectenkaarten van het project Telen met Toekomst. Klik [hier](#).

² Opinion on Preparation of a Guidance Document on Pesticide Exposure Assessment for Workers, Operators, Bystanders and Residents. Klik [hier](#).

Vooruitlopend op een Europees richtsnoer worden zowel door de Duitse als door de Engelse toelatingsautoriteiten modellen gebruikt om de risico's voor omwonenden van toegepaste gewasbeschermingsmiddelen in te schatten. De ruim 300 evaluaties van de Duitse toelatingsautoriteiten bevestigen het uitgangspunt dat de blootstelling van omwonenden beperkter is dan die van omstanders. Ook blijkt uit deze evaluatie dat zelfs met zeer strenge aannames de blootstelling van zowel omstanders als van omwonenden ruim binnen de toxicologische grenswaarden blijft en dus veilig wordt bevonden

Voortschrijdende inzichten zullen steeds weer tot verbetering van de risico-evaluatie leiden. We stellen vast dat bovenstaande constatering onvoldoende duidelijk zijn gecommuniceerd en ten onrechte tot de perceptie kunnen leiden dat de risicobeoordeling geen rekening zou houden met risico's voor omwonenden.

Zorgvuldige toepassing van gewasbeschermingsmiddelen

De industrie is zeer actief met voorlichting, begeleiding en advies, om er voor te zorgen dat gewasbeschermingsmiddelen zo zorgvuldig mogelijk en minimaal overeenkomstig de voorschriften worden toegepast.

Voor toepassers geldt daarnaast bijvoorbeeld de wettelijke plicht om een spuitlicentie te hebben, 4 keer in de vijf jaar hun kennis te actualiseren, regelmatig hun spuitmachine te keuren, teeltvrije zones aan te houden en speciale driftreducerende apparatuur te gebruiken.

Onderzoek naar risico's voor omwonenden geeft geen reden tot zorg

Bewoners van het platteland kunnen via diverse routes worden blootgesteld aan gewasbeschermingsmiddelen. Met name het verwaaien van spuitmiddel en verdamping vanaf het gewas zijn hierbij aandachtspunten.

In 2009 heeft Prof Dr ir Heederik (Institute for Risk Assessment Sciences; Universiteit Utrecht) een rapport³ opgesteld van de actuele blootstellingsrisico's voor omwonenden van bollenteeltbedrijven. Hij concludeert dat "niveaus van blootstelling bij zowel potentieel hoog blootgestelde kinderen (kinderen van agrariërs) als kinderen wonend in de omgeving zeer laag is en bestaande grenswaarden niet overschrijden. Ook laten studies zien dat onder het huidige gebruik de blootstelling laag en voor de meeste subpopulaties (familieleden agrariërs, omwonenden) verwaarloosbaar gering is."

---

³ Blootstellingsrisico's aan gewasbeschermingsmiddelen voor omwonenden van bollenteeltbedrijven. Klik [hier](#).